

**Uchwała Nr VI/ 58 /2019
Rady Gminy Świlcza
z dnia 25 lutego 2019 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy
Świlcza na lata 2019 - 2029**

Na podstawie 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994 z późn. zm.). Rada Gminy stanowi, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**
mgr Piotr Wanał

Załącznik do uchwały Nr VI/ 58 /2019 Rady
Gminy Świlcza z dnia 25 lutego 2019 r.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Świlcza' 2019

Spis treści

I.	Podstawy prawne, zasady konstruowania strategii	3
II.	Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Świlcza	5
1.	Charakterystyka społeczno-demograficzna gminy Świlcza	5
2.	Pomoc społeczna	8
3.	Świadczenia rodzinne	22
4.	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	25
5.	Rynek pracy i bezrobocie	27
6.	Edukacja	28
7.	Przemoc	34
III.	Analiza SWOT	41
IV.	Cele główne, strategiczne, zadania w poszczególnych obszarach	45
V.	Monitoring i ewaluacja	50
1.	Zespół wdrażający Strategię	50
2.	Ocena wdrażania Strategii	50
3.	Narzędzia aktualizacji	51
VI.	Uwagi końcowe	51

I. Podstawy prawne, zasady konstruowania strategii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Świlcza stanowi podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych. Podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Dokument charakteryzuje w szczególności działania instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust 1 , pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm,) i jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie Świlcza powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązanie problemów społecznych . Są to m.in. :

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi(Dz. U.z 2007 r. Nr 70, poz473 z późn. zm).ustawa określa, że zadania w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej , w szczególności : tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, działalność wychowawczą i informacyjną ustalenie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych , ograniczenie dostępności alkoholu;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomani (Dz. U. z 2005r. Nr. 179, poz. 1485 z późn. zm.) Ustawa określa że przeciwdziałanie narkomani realizuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej. Oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej;

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. 180, poz. 1493). Ustawa ma na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie ;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. Zm.). Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zatrudnienie socjalne , przez co należy rozumieć zapewnienie osobom wykluczonym społecznie możliwość uczestniczenia w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.). Ustawa reguluje zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej. Ustawa reguluje również warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 20085 r. Nr 69 ,poz. 415 z późn. zm.). Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia , łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się do innych ustaw i aktów prawnych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej czy też budownictwa socjalnego.

Z uwagi na koniec obowiązywania poprzedniej strategii rozwiązywania problemów społecznych , nastąpiła konieczność opracowania i wdrożenia nowego dokumentu , odpowiadającego współczesnym wyzwaniom lokalnej polityki społecznej. Z tego względu zarządzeniem Wójta Gminy Świlcza Nr 131.2018 z dnia 24 sierpnia 2018r. został powołany Zespół do spraw opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019-2029.

II. Diagnoza Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Gminy Świlcza

Przedział czasowy strategii to okres najbliższych 10-ciu lat.

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Świlcza opracowana została na podstawie zgromadzonej bazy danych. Dane zawarte w diagnozie pochodzą z następujących instytucji:

- Urzędu Gminy w Świlcza
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy
- Placówek Oświatowych z terenu gminy
- Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie
- Statystyk gminnych.

Partycypacja podmiotów społeczności lokalnej w procesie tworzenia strategii jest bardzo ważnym czynnikiem, wzbogacającym bazę informacyjną oraz pokazującym inne spojrzenie na sytuację społeczną Gminy Świlcza. W ramach tworzenia strategii udział społeczeństwa został zapewniony przez dyskusję z pracownikami tut. Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych, stowarzyszeń Caritas oraz za pomocą powołanego zespołu do spraw strategii.

Niniejsza Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem wieloletnim, który posiada ścisłą korelację z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim.

1. Charakterystyka społeczno - demograficzna gminy Świlcza

Gmina Świlcza położona jest w centralnym punkcie województwa podkarpackiego, w zachodniej części powiatu rzeszowskiego. Jest jedną z gmin województwa podkarpackiego. Graniczy od wschodu z miastem Rzeszów, od północnego wschodu z gminą Głogów Małopolski, od północy z gminą Kolbuszowa, od zachodu z gminą Sędziszów Małopolski, zaś od południa z gminami Iwierzycę i Boguchwałą. Gmina Świlcza należy do największych w powiecie rzeszowskim zajmując powierzchnię około 108,20 km². Gęstość zaludnienia w Gminie Świlcza wyniosła na dzień 31 grudnia 2018r. 145,48 osoby na km² Administracyjnie

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

podzielona jest na 8 sołectw: Świlcza, Bratkowice, Mrowla, Rudna Wielka, Woliczka, Trzciana, Dąbrowa, Błędowa Zgłobieńska.

Pod względem ukształtowania terenu gminę można podzielić na część północną i południową, a granicę między nimi wyznacza droga krajowa E-4 i linia kolejowa, przebiegająca przez jej teren. Obszar gminy zamieszkuje 15 742 mieszkańców (stan na 31.12.2018r.) z czego 7978 kobiet i 7764 mężczyzn.

Centrum gminy stanowi wieś Świlcza, gdzie znajduje się centrum usługowe, Urząd Gminy, Zakład Wodociągów i Kanalizacji, Bank Spółdzielczy, Ośrodek Zdrowia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2017r. odnotowano spadek liczby mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego. Spowodowane to było zmianą administracyjną granic gminy Świlcza. Od 1 stycznia 2017 roku wieś Bzianka została włączona w granice miasta Rzeszowa. W konsekwencji zmiany granic administracyjnych, poza gminą Świlcza znalazło się 597 osób (liczba mieszkańców na wsi Bzianka na dzień 31 grudnia 2016r.).

Liczba ludności gminy Świlcza (stan na 31.12.)

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	16011	7895	8116
2016	16150	7945	8205
2017	15 665	7713	7952
2018	15742	7764	7978

Przez cały analizowany okres (tj. okres 2015-2018) ujemne saldo przyrostu naturalnego odnotowano jedynie w 2015r. W kolejnych latach 2016-2018 saldo przyrostu naturalnego było dodatnie. Największa różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów wystąpiła w 2017 roku, natomiast najmniejsza różnica wystąpiła w 2015 roku.

Ruch naturalny ludności (stan na 31.12.)

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Lata	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
2015	134	142	- 8
2016	173	135	+ 38
2017	209	143	+ 66
2018	170	123	+ 47

Pod względem funkcjonalno-przestrzennym gmina Świlcza wchodzi w skład aglomeracji rzeszowskiej. Część jej terenów przyległych do Rzeszowa i leżących w sąsiedztwie głównych tras komunikacyjnych o kierunku wschód-zachód podlega postępującym procesom urbanizacji. Obecnie gmina Świlcza pełni funkcję rolniczą związaną z zasadami produkcji przestrzeni rolniczej oraz wytwórczo-usługową i mieszkaniową w ramach struktury przestrzennej rzeszowskiej aglomeracji wiejskiej. Ośrodkiem ponadlokalnym obejmującym gminę jest miasto Rzeszów.

Głównym czynnikiem wpływającym na poziom życia ludności gminy jest całokształt działalności gospodarczej prowadzonej w danym regionie. Wpływa on, bowiem na poziom dochodów jej mieszkańców, który z kolei jest wynikiem aktywności gospodarczej. W gminie Świlcza wg stanu na grudzień 2018r. zarejestrowanych było 743 podmiotów gospodarczych. Wiele osób zamieszkujących teren gminy prowadzi działalność gospodarczą na dużą skalę poza gminą np. w Rzeszowie. W większości jest to działalność jednoosobowych podmiotów gospodarczych na zasadzie samozatrudnienia prowadząc działalność handlową np. handel obwoźny, usługi transportowe, pośrednictwa ubezpieczeniowego czy usługi budowlane. Przeważająca część ludności gminy Świlcza czynnej zawodowo znajduje zatrudnienie w firmach na terenie gminy lub w pobliskim Rzeszowie.

W każdym roku widoczna jest dodatnia wartość migracji wewnętrznej, więcej osób zameldowuje się w gminie niż wymeldowuje.

Zameldowania i wymeldowania mieszkańców w latach 2015-2018 (stan na 31.12.)*

Lata	Zameldowania	Wymeldowania	Różnica
2015	309	268	+ 41
2016	365	285	+ 80
2017	342	278	+ 64
2018	338	317	+ 21

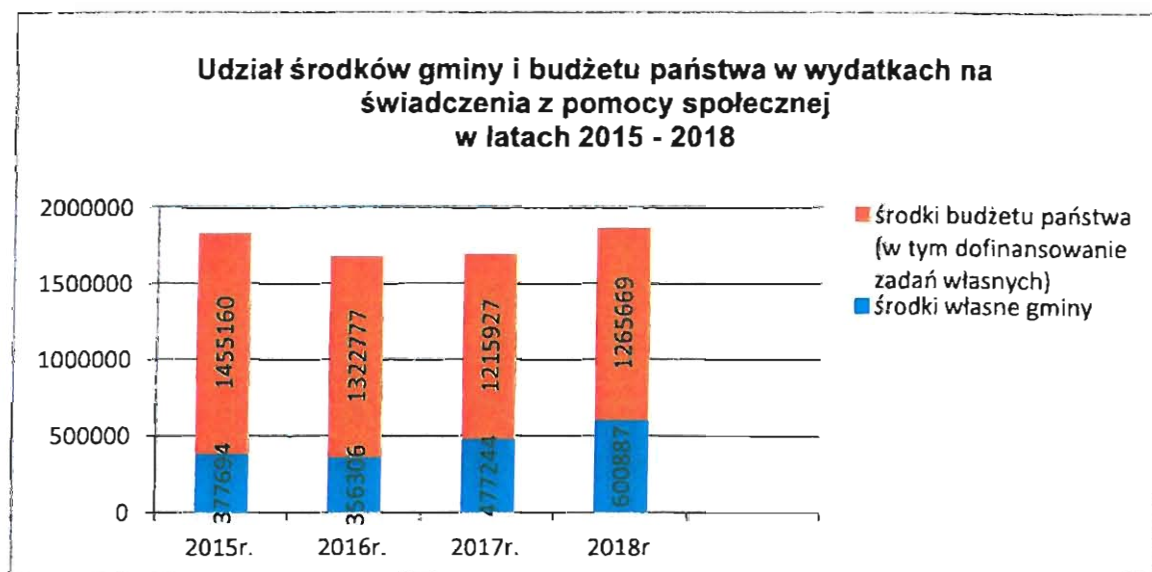
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

* W tabeli nie uwzględniono zameldowań związanych z urodzeniem dzieci i wymeldowań spowodowanych zgonem mieszkańców gminy.

W analizowanym okresie Gmina Świlcza w rezultacie migracji zyskała największą liczbę mieszkańców w 2016r., kiedy na terenie gminy zameldowało się o 80 osób więcej niż wymeldowało, natomiast różnica ta choć wciąż dodatnia najniższa była w 2018r. i wyniosła 21 osób.

2. Pomoc społeczna

Wysokość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną systematycznie wzrastała do roku 2015 roku związane jest to z przejmowaniem przez Ośrodek nowych zadań statutowych, ustawowych oraz realizowanych projektów.

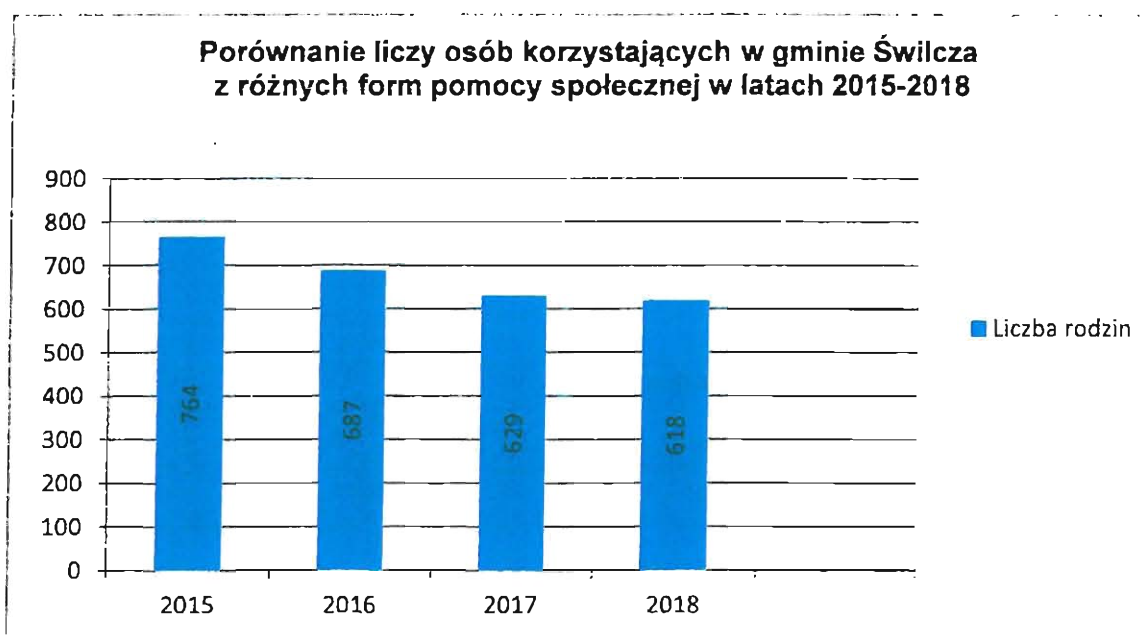
W okresie ostatnich lat wzrosły wydatki przypadające średnio w roku na jednego beneficjenta pomocy społecznej. Przyczynił się do tego w głównej mierze rządowy program dożywiania, który podniósł kryterium dochodowe kwalifikujące do tej formy pomocy do 150 % wysokości kryterium z pomocy społecznej, częstotliwość korzystania z pomocy społecznej, korzystanie jednocześnie z różnych form pomocy jednocześnie a także wrosła liczba osób skierowanych do domu pomocy społecznej za które gmina ponosi bardzo duże koszty utrzymania mieszkańca. Zaznaczyć należy

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

jednak, że kwota wydatków na świadczenia wzrastała zwykle z budżetu państwa, a mniej w ramach środków wydatkowanych bezpośrednio z budżetu gminy.

Średnie wydatki z pomocy społecznej na osobę otrzymującą świadczenia

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wydatki ogółem na świadczenia	Średnio na osobę rocznie	Średnio na osobę miesięcznie
2015	427	1227	1.832.854	1.494	125
2016	385	1093	1.679.083	1.536	128
2017	354	1017	1.693.171	1.665	139
2018	356	985	1.866.555	1.895	158

Corocznie obserwowany jest spadek liczby osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy. Związane jest to ze wzrostem dochodów rodzin, które korzystają ze świadczeń rodzinnych, wychowawczych. Ponadto część rodzin podejmuje zatrudnienie i tym samym nie korzysta już z pomocy finansowej Ośrodka.

Najistotniejsze powody wpływające na konieczność korzystania ze wsparcia społecznego pozostają niezmiennie te same, to znaczy przede wszystkim bezrobocie,

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

niepełnosprawność, długotrwała choroba, problemy opiekuńczo wychowawcze, w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

**Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej w zależności od przyczyny
w latach 2015 – 2018**

Przyczyny	Liczba rodzin			
	2015	2016	2017	2018
Ubóstwo	324	279	250	215
Sieroctwo	1	0	0	0
Bezdomność	3	2	0	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	31	24	24	22
Bezrobocie	281	247	211	189
Niepełnosprawność	140	133	140	143
Długotrwała lub ciężka choroba	187	164	159	163
Bezradność w sprawach op. wych. w tym:	74	66	58	60
- rodziny niepełne	53	47	45	47
- rodziny wielodzietne	13	13	9	8
Przemoc w rodzinie	5	2	4	3
Alkoholizm	18	17	21	18
Narkomania	0	0	0	1
Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu Zakładu Karnego	5	4	0	1
Zdarzenia losowe	8	0	2	2
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie MPiPS.

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni 4 lat, można zauważyć stałą liczbę osób ubiegających się o pomoc w związku, długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, mimo spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W 2018 r. obserwuje się zwiększenie liczby osób korzystających z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Zdecydowanie największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej dotknięta jest problemem ubóstwa.

Problem ubóstwa i przedstawienie tego zjawiska wydaje się szczególnie trudne, ponieważ w ustawie o pomocy społecznej nie uregulowano jednoznacznie na jakiej podstawie określić to zjawisko w rodzinie. Stanowiska w tej sprawie są rozbieżne z uwagi na subiektywne odczucia dotyczące tego problemu przez klientów pomocy społecznej oraz pracowników socjalnych. Nie zawsze przekroczenie kryterium dochodowego rodziny wskazuje na ubóstwo. Należy zauważyć, że rodziny, będąc według pracownika socjalnego w stanie ubóstwa, nie są w stanie takiego faktu potwierdzić, gdyż ich zdaniem radzą sobie i jest im tak dobrze. Z drugiej strony występują i takie rodziny, które nie wykazując własnych dochodów potwierdzają własny stan ubóstwa, w którym tak naprawdę nie istnieją.

Niepełnosprawność

W myśl ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy.

Niepełnosprawność jest jednym z powodów, dla których udzielana jest pomoc, zarówno w zakresie ustawy o pomocy społecznej jak i w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Pomoc przyznawana jest na podstawie wydanego przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeczenia:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 rok życia;
- o stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia;
- o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

Orzeka się trzy stopnie niepełnosprawności: lekki, umiarkowany, znaczny. Orzeczenia te mają charakter okresowy lub trwały.

Uzyskanie stopnia niepełnosprawności pozwala korzystać z wielu form pomocy i uprawnień, takich jak np.: odpowiednie zatrudnienie, szkolenia, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, korzystanie z rehabilitacji, korzystanie z usług opiekuńczych i terapeutycznych, uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego, uzyskanie świadczeń z pomocy społecznej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Na przestrzeni lat 2015 – 2018 zwiększyło się zapotrzebowanie na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowanych w miejscu zamieszkania. Usługi te były w w/w okresie świadczone były średnio dla 23 osób corocznie.

Wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców gminy Świlcza borykających się z problemem niepełnosprawności oraz trudnościami w zakresie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego została uruchomiona od 1 października 2017 r. Wypożyczalnia Sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego dla mieszkańców gminy Świlcza. Wypożyczalnia ta została utworzona w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Głównym zadaniem Wypożyczalni jest zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych oraz stworzenie warunków do opieki domowej i poprawy stanu zdrowia wśród osób niesamodzielnych poprzez bezpłatny dostęp do wysokiej jakości sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego.

Wypożyczenie wypożyczalni stanowi nowy sprzęt pielęgnacyjny, rehabilitacyjny i wspomagający w ilości 179 sztuk wg następującego wykazu:

- rehabilitacyjny: lampa do światłoterapii ze statywem, łóżko rehabilitacyjne zdalnie sterowane, orteza stawu biodrowego, orteza stawu skokowego, orteza kończyny dolnej, orteza stawu barkowego, ergometr elektromagnetyczny - wioślarz, bieżnia elektryczna, rotor rehabilitacyjny, stabilizator kolana, materac mata masująca, elektrostymulator, pas lędźwiowy ortopedyczny, rolmasaż, orbitrek, elektrostymulator – masażer, rower magnetyczny poziomy, stepper skrętny, rower rehabilitacyjny,
- pielęgnacyjny: krzesło toaletowe, krąg przeciwodleżynowy gumowy, materac pneumatyczny rurowy, poduszka ortopedyczna, materac zmiennociśnieniowy przeciwodleżynowy, materac przeciwodleżynowy typu gofer
- wspomagający: skuter inwalidzki elektryczny, podnośnik pacjenta, wózek inwalidzki składany, szyny najazdowe

Dane statystyczne dot. wypożyczalni:

- ilość zakupionego sprzętu w ramach projektu – 179 sztuk

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

- ilość wypożyczeń sprzętu w okresie od października 2017 r. – grudnia 2018r. – 130 sztuk
- liczba osób korzystających z wypożyczalni w okresie od października 2017 r. – grudnia 2018r. – 94 osób.

Długotrwała choroba

Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba już teraz stanowią jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej. Oba zjawiska są ze sobą powiązane bowiem długotrwała choroba może w konsekwencji doprowadzić do niepełnosprawności. Wyzwania związane z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą, w tym przede wszystkim związane z zapewnieniem z jednej strony opieki, ale z drugiej rehabilitacji i integracji społecznej, będą zwiększać się w związku ze starzeniem się populacji mieszkańców gminy. Wiedząc zatem, iż problemy zdrowotne nasilają się wraz z wiekiem oraz mając na uwadze zachodzące zmiany demograficzne, a w szczególności wydłużanie się czasu trwania życia, spadek dzietności, jak również zmianę modelu rodziny, spodziewać się można wzrostu udziału świadczeń z tytułu choroby lub niepełnosprawności we wszystkich udzielonych w ramach pomocy społecznej świadczeniach. Coraz dłuższy czas trwania życia oznacza dla pomocy społecznej nie tylko większą liczbę świadczeniobiorców, ale również wydłużanie się okresu objęcia pomocą, co jest związane przede wszystkim z faktem, że dłuższe życie nie jest tożsame z dłuższym życiem w zdrowiu.

Ustawa o pomocy społecznej nie definiuje również pojęcia długotrwałej lub ciężkiej choroby, a jedynie wymienia ją jako jeden z powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom. Zdecydowana większość osób z niepełnosprawnością i długotrwałą lub ciężką chorobą korzysta z pomocy w formie pieniężnej można zatem przypuszczać, iż wysokość świadczeń nie pozwala też na pokrycie kosztów leczenia, terapii, opieki. Z kolei usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze nie są w pełni wykorzystywane przez osoby zainteresowane jak i ich rodziny. Niewątpliwie rozwój systemu środowiskowych świadczeń opiekuńczych zdecydowanie pomógłby by osobom chorym i niepełnosprawnym w utrzymaniu przez nich niezależności. Ponadto w gminie Świlcza konieczny jest rozwój instytucjonalny zapewniający całodobową opiekę specjalistyczną nad osobami chorymi, których ilość

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

systematycznie rośnie i które często zostają umieszczane w domach pomocy społecznej za które gmina płaci coraz większe koszty utrzymania.

Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej w latach 2015-2018

Rok	2015	2016	2017	2018
Liczba osób umieszczonych w DPS	4	5	7	11
Kwota odpłatności w złotych	82.615	116.953	165.268	269.410

Na terenie gminy Świlcza funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Woliczce.

Liczba miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy w roku 2018 wynosiła 41.

Dokumentami określającymi działalność ŚDS w Woliczce są Programy Działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Woliczce (odrębne dla typu A, typu B, typu C) oraz Plany pracy Środowiskowego Domu Samopomocy w Woliczce opracowywanego na kolejne lata kalendarzowe.

„Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi.”

Związane z tym zadaniem cele operacyjne:

- *Usprawnianie do funkcjonowania w społeczeństwie osób zaburzonych psychicznie, m.in. poprzez nabycie różnych umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania;*
- *Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne i terapeutyczno-edukacyjne osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin;*
- *Wzmocnienie lokalnej sieci oparcia społecznego;*

są ujęte w programie i realizowane w działalności Domu m.in. przez określone w Strategii działania:

- Zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających ze schorzenia lub niepełnosprawności;

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

- Wspieranie osoby i rodziny oraz pomoc we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi we współpracy z zakładami psychiatrycznymi opieki zdrowotnej, sądami i innymi instytucjami.

Wyszczególnienie różnorodnych form działalności ŚDS mających na celu realizację założonych celów zawarte w Programie Działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Woliczce typu A, B i C obejmuje w szczególności:

1. Niezbędną opieką nad uczestnikami podczas pobytu na terenie Domu, w czasie dowozu oraz podczas imprez realizowanych poza terenem Domu.
2. Trening umiejętności społecznych,
3. Trening funkcjonowania w codziennym życiu,
4. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
5. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego,
6. Poradnictwo psychologiczne
7. Pomoc uczestnikom i ich rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych,
8. Pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
9. Terapia ruchowa, w tym zajęcia sportowe, turystyka i rekreacja.
10. Inne formy postępowania przygotowującego do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy, w tym:
  - trening nauki czytania, pisania,
  - trening lekowy,
  - Poradnictwo prozdrowotne,
  - trening ogrodniczy,
  - trening informatyczny,
  - trening wiedzy o najbliższym otoczeniu (edukacyjny),
  - prowadzenie grupy teatralnej,
  - zajęcia taneczne.
11. Systematyczna współpraca z GOPS w Świlczy, PCPR w Rzeszowie i innymi instytucjami statutowo zajmującymi się rozwiązywaniem problemów osób niepełnosprawnych (PFRON, powiatowy urząd pracy, organizacje pozarządowe).

Szczegółowy sposób realizacji poszczególnych form działania określa roczny plan pracy Domu .

Efekty prowadzonej działalności

Zakładanym efektem wszystkich działań jest realizacja głównego celu działalności Domu, tj. wsparcie udzielane uczestnikom i ich rodzinom. W ujęciu szczegółowym efekty różnorodnych form działalności podzielić można na dwie grupy. Efekty w odniesieniu do uczestników - realizacja indywidualnych planów wspierająco-aktywizujących, w tym:

- pozytywne zmiany zdrowia psychicznego i fizycznego,
- akceptacja własnej choroby,
- nabycie umiejętności i nawyków przydatnych w codziennym życiu,
- motywowanie do podejmowania lub kontynuowania leczenia oraz rehabilitacji,
- nabycie umiejętności rozpoznawania nawrotów choroby,
- postęp w integracji społecznej,
- kształtowanie pozytywnych relacji z otoczeniem,
- podniesienie poczucia własnej wartości,
- rozpoznawanie i rozwijanie własnych talentów i zainteresowań,
- własny udział i zaangażowanie w proces terapeutyczny,
- rozwijanie kreatywności.
- zmotywowanie do podjęcia nauki w szkole średniej przez jednego z uczestników
- pojęcie pracy przez uczestniczkę ŚDS.

Większość indywidualnych planów wspierająco-aktywizujących udało się w dużej części zrealizować, jednakże jest to proces długotrwały a niejednokrotnie ciągły. Ocena stopnia realizacji indywidualnych planów wspierająco-aktywizujących pozwoliła, w kilku przypadkach, na dokonanie korekt tych planów, jak i prowadzonych działań.

Wymiernym (materialnym) efektem prowadzonych zajęć w pracowniach terapii zajęciowej były wytwory kulinarne, plastyczne i rękodzielnicze. Wyróżnienia i nagrody zdobywane na szczeblu ogólnopolskim i wojewódzkim mają bardzo pozytywny wpływ

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

na samoocenę nagrodzonych uczestników i są źródłem satysfakcji dla podopiecznych i terapeutów. W roku 2018 uczestnicy odnieśli liczne sukcesy, m.in.:

- Dwie z prac plastycznych uczestników zostały nagrodzone pierwszą nagrodą, inna trzecią nagrodą, a jeszcze jedna zdobyła wyróżnienie na etapie wojewódzkim ogólnopolskiego konkursu plastycznego dla osób z niepełnosprawnościami organizowanego przez PFRON.
- W konkursie plastycznym „Polska droga do niepodległości” w ramach projektu „Kreatywni i twórczy dla Ojczyzny” Jedna z prac zdobyła III nagrodę.
- W Przeglądzie twórczości osób niepełnosprawnych organizowanym przez Bibliotekę Publiczną w Trzciejone jedna z uczestniczek „wyśpiewała” wyróżnienie.
- W konkursie filmowym organizowanym przez ŚDS w Śpiach na wyróżnienie zasłużył nasz film na motywach serialu „Brzydula”.
- Na XX Spartakiadzie Sportowej Środowiskowych Domów Samopomocy w Baranowie Sandomierskim uczestniczka ŚDS w Woliczce zdobyła złoty medal.

Współpraca z rodzinami, opiekunami i innymi osobami bliskimi w roku 2018

Pracownicy Domu utrzymują stały kontakt (osobisty, telefoniczny) z rodzinami i opiekunami uczestników. Kontakty te mają na celu wymianę informacji dotyczących stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej, postępów, sukcesów i problemów uczestników. Rodziny są na bieżąco informowane o wydarzeniach, planowanych imprezach lub innych ważnych sprawach dotyczących funkcjonowania Domu. Rodziny i opiekunowie bardziej interesują się problemami swoich bliskich i starają się współpracować z ŚDS-em w tym zakresie. Najczęściej rozmowy i kontakty z rodzinami dotyczą:

- stanu zdrowia uczestników oraz mobilizację do kontynuacji leczenia zaleconego przez lekarza,
- zachowania się uczestników i ich absencji w zajęciach,
- mobilizacji uczestników do udziału w spotkaniach i wycieczkach,
- niezbędnej dokumentacji,
- pomocy w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomocy w uzyskaniu świadczeń zdrowotnych.

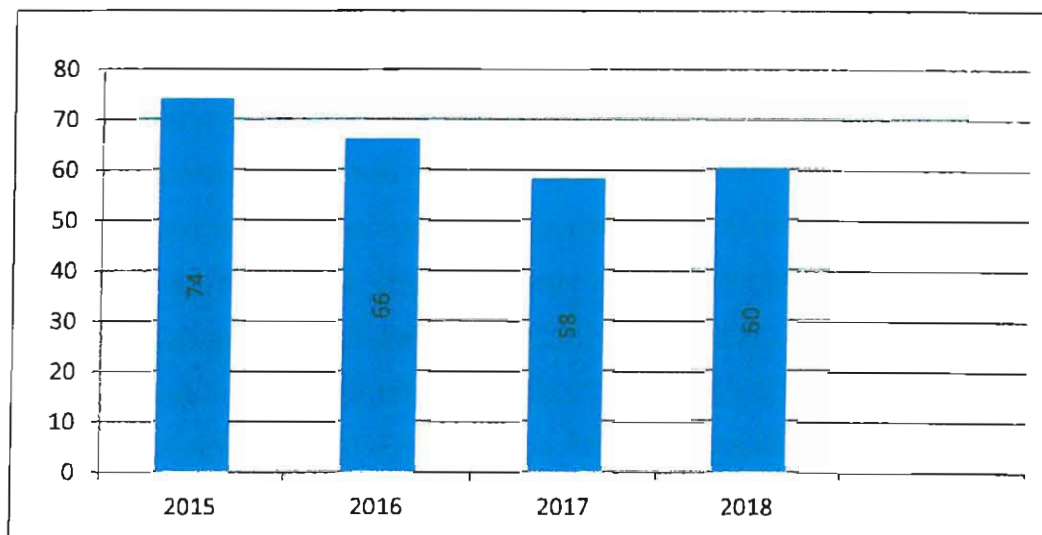
Rodziny są zapraszane i uczestniczą w niektórych imprezach środowiskowych organizowanych przez Dom.

Rodziny i opiekunowie mogą korzystać z porad i konsultacji kierownika, terapeutów lub psychologa.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Trudności dotyczą radzenia sobie z wychowaniem i opieką nad własnymi dziećmi, czemu towarzyszą ponadto inne problemy, tj. uzależnienie, przemoc w rodzinie, niedojrzałość emocjonalna, problemy w pełnieniu ról małżeńskich i rodzicielskich, dysfunkcje rodziny (rodzina niepełna, patologiczna), choroby, czy niepełnosprawność, a także niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Źródło: Sprawozdanie MPiPS.

Na powyższym wykresie zauważyć można, że w roku 2015 z powodu niezaradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych korzystało 74 rodzin, 2016 r. – 66 rodzin a w 2017 r. – 58 rodzin. W roku 2018 r. zauważa się tendencję wzrostową liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza że liczba klientów korzystających z pomocy społecznej spada.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Zjawisko bezradności jest ewidentnie niekorzystne. Rodzina jest środowiskiem, w którym zachodzi socjalizacja pierwotna, w trakcie której dziecko po raz pierwszy spotyka się z interakcjami społecznymi, następuje internalizacja norm i zachowań, kształtuje się jego charakter. Dlatego tak bardzo ważne jest, by nie dopuszczać do zaburzeń w strukturze rodziny i jej funkcjonowaniu. Jeżeli rodzina sama stwierdza, że ma deficyty w należytej opiece i wychowaniu dziecka, może oczywiście osobiście zgłosić się po pomoc społeczną.

W obszarze posiadanego przez rodzinę problemu opiekuńczo-wychowawczego inicjatorem podejmowanych działań jest zazwyczaj nie sam wnioskodawca, lecz pracownik socjalny, który zauważa problem przeprowadzając w rodzinie rodzinny wywiad środowiskowy. Jedną z form pomocy, jaką może zaproponować pracownik socjalny takiej rodzinie, jest wsparcie asystenta rodziny oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny w tym placówki wsparcia dziennego.

W ramach pomocy rodzinom dysfunkcyjnym borykającymi się z problemami opiekuńczo wychowawczymi od 2012 r. został zatrudniony asystent rodziny.

Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2015 – 2018

Rok	2015	2016	2017	2018
Liczba asystentów rodziny	2	2	2	2
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta	22	21	20	20

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji pomocowych nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje szereg działań zmierzających do zminimalizowania, pojawiających się problemów poprzez pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych czy wsparcie asystentów rodziny ale również poprzez utworzenie placówki wsparcia dziennego –

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Świlczy. Placówka została utworzona 1 marca 2018r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Zapewnia pomoc 30 dzieciom w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych. W świetlicy stale prowadzona jest praca z rodziną dziecka. Zajęcia socjoterapeutyczne organizowane w świetlicy skierowane są do uczniów, u których zaburzenia zachowania utrudniają kontakty społeczne i są przyczyną wielu niepowodzeń szkolnych, programem socjoterapeutycznym objęte są również dzieci w celu wyrównywania deficytów rozwojowych. Świetlica przeznaczona jest dla uczniów z zaburzeniami zachowania, wychowującymi się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. Dostarczanie dziecku odpowiednio zorganizowanych doświadczeń społecznych może wywołać zmianę patologicznych wzorców jego zachowań dlatego socjoterapia ma charakter korekcyjny i kompensacyjny, wzmacnia prawidłowy rozwój bio–psycho-społeczny dziecka. Świetlica pomaga dzieciom stworzyć warunki do nauki własnej, służy pomocą zarówno przy odrabianiu zadań domowych jak i przy rozwijaniu ich własnych inwencji twórczych.

Reasumując praca osób i instytucji pracujących z dziećmi i rodziną na terenie gminy Świlcza spełnia wymogi ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczące funkcjonowania spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Dożywianie

W ramach wieloletniego programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020 dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne, mogły skorzystać z pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Strategicznym celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych

Liczba osób objęta pomocą w formie dożywiania w latach 2015 - 2018

Posiłek ogółem				
Rok	2015	2016	2017	2018
Liczba osób	426	416	377	368
Liczba świadczeń	55 323	66 153	60 057	54 215
Kwota świadczeń	210 517	267 209	260 935	250 421
w tym dla dzieci				
Liczba osób	362	355	327	324
Liczba świadczeń	50 603	49 033	46 194	41 688
Kwota świadczeń	179 837	182 255	170 825	169 592

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w postaci dożywiania corocznie spada. Niewątpliwie związane jest to ze wzrostem poprawy sytuacji materialnej i finansowej wielu rodzin w związku z pobieraniem dodatkowych świadczeń w postaci świadczeń wychowawczych, Dobry Start, świadczeń rodzinnych.

Od 1 stycznia 2019r. została przyjęta uchwała w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Program ten ma na celu zapewnienie pomocy osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach oraz dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego (w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności) oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

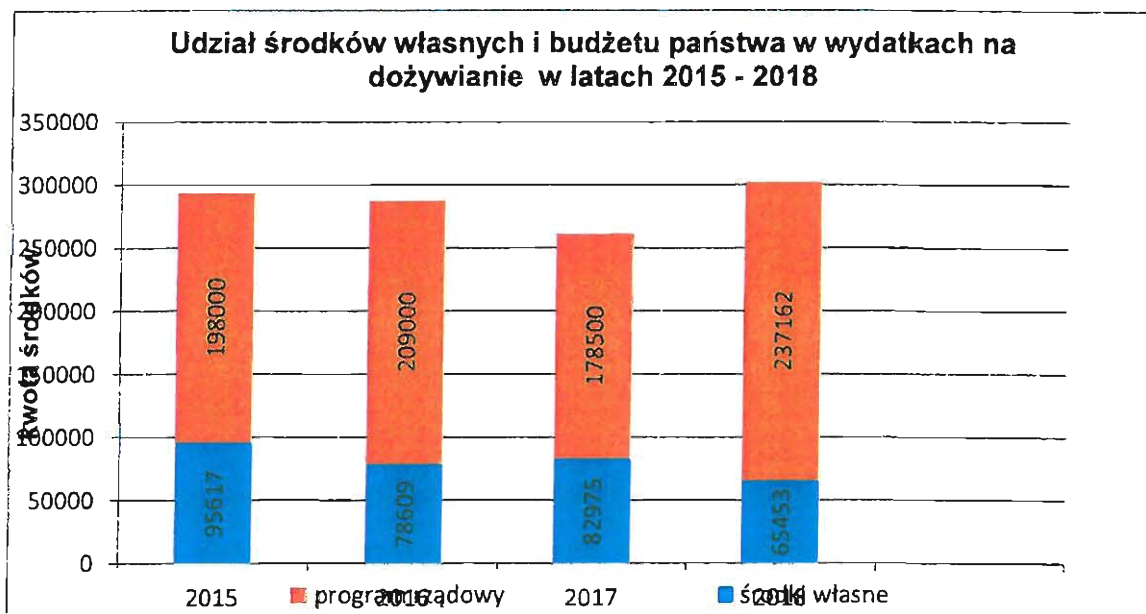

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Przedmiotowa pomoc ma trafić do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, którzy spełniają warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe (150 proc. kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej);

- 1051,50 zł dla osoby samotnie gospodarującej
- 792 zł dla osoby w rodzinie

Wskazany program jest programem wspierania finansowego gmin, w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym oraz zadań, o których mowa w art. 90u ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.) w zakresie organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

3. Świadczenia rodzinne, wychowawcze, fundusz alimentacyjny

W analizowanym okresie 2015 – 2018 zanotowano sukcesywne zwiększenie się liczby rodzin, mimo zmniejszenia administracyjnego gminy od 1 stycznia 2017 r. (tj. odłączenie sołectwa Bzianka). Rosnąca liczba osób uprawnionych do świadczeń rodzinnych to głównie zasługa zwiększającej się liczby urodzeń dzieci jak i wprowadzeniem od 1 stycznia 2016 r. nowego świadczenia rodzicielskiego (tzw.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

„kosiniakowego”), od 1 kwietnia 2016 r. świadczenia wychowawczego (500+) oraz od 1 lipca 2018 r. świadczenia „Dobry Start”.

Na przestrzeni lat 2015 – 2018 odnotowuje się systematyczny wzrost liczby rodzin pobierających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka – 104 w 2015 roku, 154 w 2017 roku oraz wzrost liczby rodzin pobierających świadczenie rodzicielskie: 49 w 2016 roku, 67 w 2017 roku oraz 72 w 2018 r. jak i przyznawanych zasiłków pielęgnacyjnych: 309 w 2015 r., 326 w 2016 r. oraz 323 w 2018 r. Pozostałe świadczenia kształtują się na podobnym poziomie.

Należy zwrócić uwagę, że w roku 2018 mniej rodzin otrzymuje świadczenie wychowawcze w porównaniu lat poprzednich. Wynika to z faktu iż rodziny korzystające z tego świadczenia uzyskują wyższe dochody. Na tendencję malejącą ma wpływ również uszczelnienie systemu, tj. ograniczenie przyznawania tego świadczenia w związku ze zmianami przepisów ustawowych (np. zmiana sposobu uwzględnienia utraty dochodu, obowiązek alimentacyjny względem drugiego rodzica jak również emigracja rodzin).

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne (stan na 31.12.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Zasiłek rodzinny	523	588	579	578
Dodatek z tytułu:				
Urodzenia dziecka	40	51	55	36
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	34	39	30	28
Samotnego wychowywania dziecka	45	50	44	41
Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	129	139	129	127
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	63	65	64	64
Pokrycia wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	171	178	165	166
Pokrycia wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	4	7	8	8
Świadczenie pielęgnacyjne	50	49	51	59
Zasiłek pielęgnacyjny	309	326	313	323
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	104	131	154	140
Świadczenie rodzicielskie	-	49	67	72
Świadczenie „Za życiem”	-	-	1	-

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Ogółem liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	862	966	974	984
--	------------	------------	------------	------------

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze – „500+” (stan na 31.12.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Ogółem liczba rodzin pobierających świadczenia wychowawcze	-	1218	1367	1149

Liczba świadczeń „Dobry start” (stan na 31.12.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Ogółem liczba przyznanych świadczeń „Dobry start”	-	-	-	2119

Fundusz alimentacyjny jest również częścią systemu opieki nad dziećmi. Wyплаcone świadczenia z Funduszu alimentacyjnego w okresie 2015-2018 sukcesywnie malały. Spowodowane jest to głównie ze zmniejszającą się liczbą świadczeniobiorców korzystających z powyższego świadczenia.

Na przestrzeni lat 2015-2018 zanotowano natomiast poprawę skuteczności egzekucji alimentów od dłużników alimentacyjnych w stosunku do lat poprzednich, szczególnie w latach 2015-2018. Główną przyczyną wzrostu wyegzekwowanych alimentów od dłużników alimentacyjnych były: egzekucje prowadzone z nieruchomości dłużników alimentacyjnych, wnioski do prokuratury o ściganie z art. 209 oraz wysokie wpłaty od dłużników alimentacyjnych przebywających za granicą kraju.

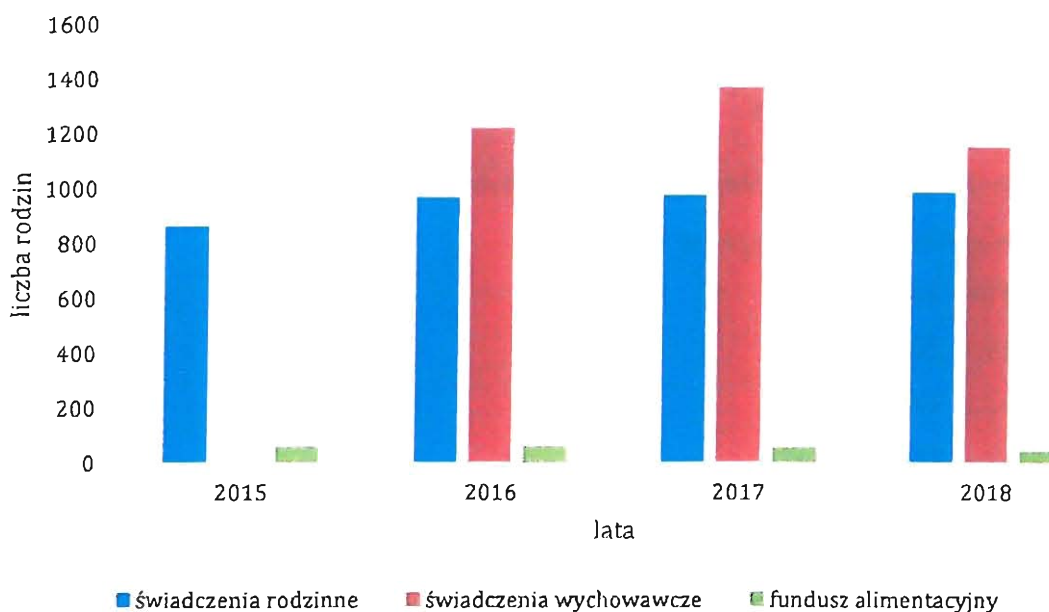
Liczba rodzin pobierających świadczenie z funduszu alimentacyjnego
(stan na 31.12.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin objętych wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego	57	58	53	41
Liczba dzieci objętych wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego	96	94	76	59

Egzekucja świadczeń alimentacyjnych (stan na 31.12.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Egzekucja alimentów w poszczególnych latach w zł	29 401	54 617,37	100 520,51	171 111,85

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, wychowawczych oraz funduszu alimentacyjnego w latach 2015-2018

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Problem uzależnienia alkoholowego, jak każdy inny problem społeczny, nie kończy się jedynie na osobie nim dotkniętej, lecz skupia się na całym najbliższym otoczeniu jednostki nim dotkniętej, a przede wszystkim na rodzinie. Nadużywanie alkoholu dezorganizuje funkcjonowanie głównej komórki społecznej, jaką jest rodzina, wprowadzając do niej szereg patologii, z których najczęściej spotykana jest przemoc w rodzinie. Uzależnienie alkoholowe jest wskazywane jako jedno z następstw procesu transformacji ustrojowej, pogłębiającego się bezrobocia i industrializacji. Jego szczególne niebezpieczeństwo polega na tym, iż prowadzi ono do degradacji fizycznej i moralnej jednostki nadużywającej alkoholu, rozwija się bez świadomości osoby bezpośrednio nim dotkniętej, w dużym stopniu odbija się na rodzinie uzależnionej osoby i prowadzić może do przedwczesnej śmierci. Kolejnym, niepokojącym faktem jest to, iż liczba osób uzależnionych podwyższa się w szybkim tempie. Niezwykle trudno jest wskazać faktyczne dane liczbowe na temat jednostek borykających się

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

z problemem alkoholowym, jednakże z danych Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w latach 2015- 2018 wpłynęło 106 wniosków o leczenie odwykowe, w tym:

- w 2015r.: 18 wniosków,
- w 2016r.: 19 wniosków,
- w 2017r.: 22 wnioski,
- w 2018r.: 47 wniosków.

W latach 2015-2018, przeprowadzono 83 rozmowy profilaktyczne motywujące do podjęcia leczenia odwykowego, w tym:

- w 2015r.: 12 rozmów,
- w 2016r.: 20 rozmów,
- w 2017r.: 17 rozmów,
- w 2018r.: 34 rozmów.

Gminna Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych występowała do Sądu o nałożenie obowiązku przymusowego leczenia 34 razy :

- w 2015r. 5 razy,
- w 2016r. 10 razy,
- w 2017r. 11 razy,
- w 2018r. 8 razy.

W analizowanym okresie z powodu problemu alkoholowego pomocą społeczną objęto 85 rodzin kolejno :

- 2015r. 18 rodzin,
- 2016r. 17 rodzin,
- 2017r. 32 rodziny,
- 2018r. 18 rodzin.

Rzeczywista jednak liczba uzależnionych osób jest o wiele wyższa. Jednakże przyznanie się do istnienia tego problemu nie jest sprawą łatwą i oczywistą. Wynika to z ignorowania problemu przez samych uzależnionych, a także przez poczucie wstydu i odrzucenia w przypadku rodzin osób dotkniętych owym problemem.

5. Rynek pracy i bezrobocie.

Na przestrzeni lat 2015 – 2017 obserwuje się tendencję wzrostową liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat), z 2942 osób w 2015 roku do 3008 osób w roku 2017. Jednocześnie obserwuje się tendencję niemalże jednakową w latach 2016 do 2018 w wieku produkcyjnym. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym również wzrasta. Od roku 2015 wzrosła o 528 osoby do końca roku 2018.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (stan na 31.12)

Ludność w wieku	2015	2016	2017	2018
Przedprodukcyjnym	2942	2960	3008	2995
Produkcyjnym	9686	9649	9648	9649
Poprodukcyjnym	2562	2747	2906	3087

Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności na koniec 2015 roku wyniósł 63,8 % i był najwyższy w omawianym okresie.

Liczba bezrobotnych w gminie zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie wyniosła na koniec 2018 roku 589 (w tym 303 kobiet) i była o 22 osoby niższa niż w 2017 roku i o 136 osób niższa niż w 2016 roku. Na koniec roku 2017 zanotowano największy spadek bezrobocia natomiast na koniec roku 2018 spadek ten był najniższy.

Bezrobocie na terenie gminy Świlcza (stan na 31.12)

Rok	Bezrobotni ogółem		Z prawem do zasiłku	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2015	822	405	76	37
2016	725	362	72	42
2017	611	297	63	30
2018	589	303	71	30

6. Edukacja

Sieć oświatowa gminy jest dość dobrze rozwinięta – poczynając od przedszkoli poprzez szkolnictwo ponadpodstawowe. Ze względu na sąsiedztwo Rzeszowa, będącego dużym centrum akademickim - zaspokajane są także potrzeby w zakresie szkolnictwa wyższego.

Gmina Świlcza jest organem prowadzącym 7 szkół podstawowych oraz 4 przedszkoli (1 w zespole szkół).

Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach

Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach

Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli

Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej

Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy

Szkoła Podstawowa w Trzcianie

Zespół Szkół w Dąbrowie (Szkoła Podstawowa i Przedszkole)

Przedszkole w Świlczy

Przedszkole w Trzcianie

Przedszkole im. Jana Pawła II w Bratkowicach.

Ponadto na terenie gminy prowadzone są placówki przez inne podmioty niż jest:

Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bratkowicach z liczbą uczniów - 68

Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Błędowej Zgłobieńskiej z liczbą uczniów - 45

Niepubliczne Przedszkole „Kolorowy Świat Maluszka” w Błędowej Zgłobieńskiej z liczbą dzieci – 28 (placówki dotowane przez gminę)

Niepubliczna Szkoła Muzyczna w Trzcianie,

Zespół Szkół Techniczno - Weterynaryjnych,

Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Mrowli.

Na terenie gminy działa Żłobek Gminny w Trzcianie z liczbą 55 miejsc. Od 1 września br. został utworzony Gminny Żłobek w Bratkowicach z liczbą 15 miejsc w budynku przedszkola w Bratkowicach.

W systemie oświaty w roku szkolnym 2018/2019 jest 1908 uczniów i wychowanków. (na podstawie Systemu Informacji Oświatowej wg stanu na 30 września 2018.)

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

W placówkach prowadzonych przez Gminę Świlcza jest 1767 uczniów i wychowanków,

Liczba oddziałów w placówkach prowadzonych przez Gminę Świlcza wynosi 92,

Liczba etatów nauczycielskich wynosi 174,98 z godz. nadwymiarowymi

Liczba pracowników administracyjno-usługowych, asystentów i pomocy nauczycieli- 100 osób, w przeliczeniu na etaty 83,29.

W szkołach realizowane są bezpłatne zajęcia dodatkowe, prowadzone przez instruktorów Gminnej Biblioteki Publicznej. Ze względu na różnorodność zajęć cieszą się one dużym zainteresowaniem uczniów.

Gmina realizuje wiele zadań w zakresie prowadzenia oświaty, takich jak :

- program stypendialny za wyniki w nauce, osiągnięcia sportowe i artystyczne - w 2018 roku 71 uczniów otrzymało takie stypendium na kwotę 72.240,00 zł stypendium socjalne – w roku szkolnym zostało objęte 136 uczniów na kwotę 99 429,66 zł, wkład gminy wyniósł 19 885,00 zł
- realizowany jest dowóz uczniów do szkół na kwotę – 129.700,00 zł oraz dowóz uczniów niepełnosprawnych wraz z opiekunami – 155.200,00 zł;
- dofinansowanie wyjazdów na basen w wysokości 16.473,00 zł;
- realizacja dotacji na podręczniki i materiały ćwiczeniowe w wysokości: 141 830,81 zł dla wszystkich uczniów;
- dofinansowanie do wypoczynku letniego dla 234 uczniów – przez gminę to kwota 11 174,94 zł oraz pozyskanie przez organizacje pozarządowe („Bratek Bratkowice”) i „ LKS Trzcianka” we współpracy ze szkołami 5000,00 zł).

Gmina w celu podniesienia efektywności pracy szkół, wyrównywania szans edukacyjnych kontynuuje nowe formy wsparcia i wyróżnienia poprzez przekazywanie Bonu Edukacyjnego. W 2018 roku otrzymały je następujące placówki:

- Zespół Szkół w Dąbrowie w wysokości 15 000,00 zł, za podejmowane działania związane z zarządzaniem i podnoszeniem jakości pracy szkoły, przedszkola oraz działalnością gospodarczą w placówce.
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli w wysokości 10 000,00 zł za promowanie aktywności sportowej poprzez organizowanie imprez sportowych.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

- Przedszkole w Trzcianie w wysokości 5 000,00 zł za działalność dydaktyczno-wychowawczą i opiekuńczą oraz współdziałanie ze środowiskiem lokalnym i samorządowym.

Gmina Świlcza koordynuje wiele projektów unijnych i rządowych takich jak:

1. Rządowy program „Aktywna tablica”, którego zadaniem jest zapewnienie szkole niezbędnej infrastruktury w zakresie technologii informacyjno - komunikacyjnej. Całkowita wartość projektu wynosi 105 000,00 zł, w tym wkład własny stanowi 21 000,00 zł;
2. Program na wyposażenie gabinetów profilaktyki lekarskiej zostały objęte wszystkie szkoły. Koordynatorem jest Gmina Świlcza i na ten cel otrzymała dotację w wysokości 44 161,95 zł.
3. Narodowy program rozwoju czytelnictwa – wnioskowana kwota wsparcia finansowego na zakup książek wynosi 58 000,00 zł przy wkładzie własnym gminy 14 500, 00 zł
4. W listopadzie 2017 roku została podpisana umowa na udział w projekcie „Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów – szkolenia i doradztwo dla JST w woj. podkarpackim”, realizowanym w ramach działania 2.10. Projekt wdrażany w 2 placówkach oświatowych na terenie Gminy Świlcza Szkoła Podstawowa w Trzcianie i Szkoła Podstawowa w Świlczy. Ma ułatwić w przyszłości uczniom poruszanie się na rynku pracy poprzez rozwijanie kompetencji w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, języków obcych, nauczania eksperymentalnego, kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej.
5. Przy Szkole Podstawowej w Rudnej Wielkiej został utworzony dodatkowy oddział przedszkolny w ramach projektu pt. „Utworzenie i funkcjonowanie miejsc przedszkolnych w miejscowości Rudna Wielka na lata 2017-2020”.

Wartość projektu: 255.858,25 zł

Dotacja: 230.038,25

Wkład własny: 25.280,00 zł

6. Projekt „Poprawa Jakości Kształcenia Ogólnego w Placówkach Oświatowych Gminy Świlcza”- projekt jest skierowany jest do 6 szkół , zadania które zostaną zrealizowane w ramach projektu:

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

- warsztaty skierowane na zdobywanie przez uczniów umiejętności niezbędnych na rynku pracy
- szkolenia/warsztaty ukierunkowane na zdobywanie przez nauczycieli kształcenia ogólnego umiejętności w zakresie TIK
- organizacja pikników naukowych
- doposażenie szkół w sprzęt do realizacji lekcji z wykorzystaniem sprzętu techniczno-dydaktycznego - 30 tablic interaktywnych – po 5 tablic interaktywnych do każdej placówki oświatowej - do wykorzystania podczas prowadzenia zajęć na etapie I i II kształcenia, 180 przenośnych komputerów dla uczniów i nauczycieli wraz z oprogramowaniem (po 30 na szkołę)

Wartość projektu : 1.164 384,00 zł

Dotacja : 1.106 084,00 zł

Wkład własny: 58 300,00 zł

7. W 2018 roku został sfinalizowany projekt e-usługi - projekt dotyczący podniesienia efektywności i dostępności e - usług w zakresie zarządzania oświatą - min. na prowadzenie dziennika elektronicznego, usprawiedliwień, opłat za żywienie, naborów uczniów do szkół, przedszkoli itp. Na prowadzenie na bieżąco dzienników elektronicznych itp. Wartość projektu wynosiła 1 018 397,00 zł z wkładem gminy w wysokości 152 759,58 zł. W ramach projektu zakupionych zostało 120 komputerów oraz 12 tabletów. Dzienniki elektroniczne są wykorzystywane we wszystkich placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Świlcza.

RADA MŁODZIEŻY

Uchwałą Nr LVII/442/2018 Rady Gminy Świlcza z dnia 16 marca 2018 r. została powołana Młodzieżowa Rada Gminy Świlcza. Jej ideą jest wspieranie idei samorządowej wśród młodzieży. W Szkole Podstawowej Nr 1 w Bratkowicach, Trzcianie, Świlczy, Rudnej Wielkiej, zostało wybranych po 3 radnych, natomiast w Szkole Podstawowej Nr 2 w Bratkowicach, Nr 1 w Mrowli, Zespole Szkół w Dąbrowie, Niepublicznej w Bratkowicach i Błędowej Zgłobieńskiej po 2 radnych. Rada liczy 22 młodych przedstawicieli naszej gminy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Wydatki na oświatę zrealizowane na 30.11.2018 r. wynoszą 21 215 258,00 zł, i obejmują wydatki na prowadzenie żłobków, placówek oświatowych, inwestycji oraz programów unijnych.

Żłobki prowadzone przez Gminę Świlcza- zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3

Rok funkcjonowania	Liczba prowadzonych żłobków	Liczba miejsc w żłobkach	Koszty
2015	1	55	606 259,39
2016	1	55	596 595,85
2017	1	55	644 669,00
2018	2	70	807 742,00

Lp.	Rok	Liczba placówek szkoły, przedszkola	Liczba uczniów, wychowanków	Liczba oddziałów	Liczba etatów nauczycielskich	Koszty utrzymania
1.	2015	10	1892	94	168,92	17 234 209,29
2.	2016	10	1834	92	168,78	17 210 003,15
3.	2017	10	1793	94	177,67	17 875 766,83
4.	2018	10	1794	92	174,98	19 137 968,85

Liczba uczniów, oddziałów i etatów wg stanu SIO na 30 września w placówkach prowadzonych przez JST

L.p.	Rok	Plany finansowe/ wydatki budżetowe
1.	2015	17 234 209,29
2.	2016	17 210 003,15
3.	2017	17 875 766,83
4.	2018	19 137 968,85

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Nakłady na oświatę lata 2015-2018 w Gminie Świlcza na podstawie planów finansowych/ wydatków (bez inwestycji)

L.p.	Rok	Plany finansowe/ wydatki budżetowe
1.	2015	19 324 749,59
2.	2016	18 717 443,08
3.	2017	21 823 087,88
4.	2018	23 715 526,56

Nakłady na oświatę lata 2015-2018 w Gminie Świlcza na podstawie planów finansowych/ wydatków (z inwestycjami)

Lp.	Rok realizacji zadania	Liczba uczniów	Kwota
1.	2015	67	41 860,00
2.	2016	68	49 240,00
3.	2017	77	53 540,00
4.	2018	72	59 710,00

Realizacja Programu Stypendialnego za wyniki w nauce , osiągnięcia sportowe i artystyczne

L.p.	Rok szkolny	Liczba uczniów w SIO na 30 września i na rok szkolny 2018/2019 wg projektów z arkusza organizacyjnego	Liczba oddziałów	Liczba etatów nauczycieli
1.	2015/2016	1 892	94	168,92
2.	2016/2017	1 834	92	168,78
3.	2017/2018	1 793	94	177,67
4.	2018/2019	1794	92	174,98

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Liczba uczniów i oddziałów wg stanu na 30 września roku bazowego
(poprzedzającego rok budżetowy) w Gminie Świlcza

Lp.	Rok realizacji zadania	Liczba świadczeniobiorców tj. uczniów w zakresie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych	Wydatkowana kwota	Uwagi
1.	2015	315	291 510,55	
2.	2016	429	156 829,88	
3.	2017	319	183157,78	
4.	2018	156	156799,67	

Realizacja stypendiów szkolnych i zasiłków od 2015-2017

7. PRZEMOC

Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie jednym z najgorszych zjawisk patologicznych naszych czasów, bowiem zawsze łączy się z cierpieniem, krzywdą dlatego należy ją zwalczać i piętnować nie tylko słowami. Może pojawić się w życiu każdej osoby bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia, czy status materialny. Coraz częściej odsuwane jest na bok pokutujące przekonanie, że przemoc dotyczy tylko określonych środowisk, najczęściej tak zwanego marginesu społecznego, osób uzależnionych od alkoholu, a nie normalnych rodzin. Nadal jednak różnie bywa ze zrozumieniem, co naprawdę oznacza przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc może występować w różnych formach.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Przemoc psychiczna to świadome wpływanie na tok myślowy, postępowanie, sposób życia drugiej osoby bez jej przyzwolenia. Przejawami tej przemocy są między innymi groźby, zastraszanie emocjonalne, upokarzanie, szantażowanie, krzyk, wymuszanie, poniżanie, obwinianie, wyzwiska, a także wmawianie choroby psychicznej, izolowanie poprzez kontrolowanie kontaktów z innymi, zakaz opuszczania domu. Objawy tej przemocy to wzrost napięcia emocjonalnego, wzmożono czujność, niezdolność do rozluźnienia, wzrost lęku, obniżenie poczucia własnej wartości, poczucie odrzucenia, opuszczenia, wycofanie, skłonność do izolacji, chroniczny smutek, depresja, zmienność nastroju, impulsywność, nieufność wobec innych ludzi, wrogość, nieumiejętność nawiązywania kontaktu. Przemoc psychiczna występuje często i jest trudna do udowodnienia. Niszczy poczucie własnej wartości i godności.

Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli. Przejawami tej przemocy są między innymi: gwałt, stosunek analny, oralny wbrew woli partnera, zmuszanie do oglądania filmów porno, częste lub szczegółowe poruszanie spraw seksu w rozmowie, zmuszanie do prostytucji. Objawami przemocy seksualnej są między innymi: obrażenia zewnętrznych narządów płciowych, infekcje dróg moczowych, krwawienia narządów rodnych, nudności i wymioty, choroby przenoszono drogą płciową, nadmierne pobudzenie i napięcia, apatia.

Przemoc ekonomiczna jest to bezprawne finansowe wykorzystywanie lub, i kontrolowanie środków niezbędnych do ekonomicznej niezależności drugiej osoby, prowadzące do przymusowego pozostawania w stanie materialnej zależności. Przejawami tej przemocy są: uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, wymuszanie pracy nieodpłatnej, ograniczanie dostępu do wspólnych zasobów, odbieranie zarobionych pieniędzy, zmuszanie do zaciągnięcia pożyczek. Objawami tej przemocy są między innymi: brak możliwości zaspokojenia własnych podstawowych potrzeb, znalezienie się bez środków do życia, całkowita zależność finansowa, bieda, zniszczenie poczucia godności i wartości osoby pokrzywdzonej.

Zaniedbywanie to niezapewnienie lub uniemożliwienie zaspokojenia potrzeb jednostce zależnej i jest zjawiskiem obejmującym szeroką skalę zachowań. Przejawami zaniedbywania są między innymi: niezaspokojenie podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych, odrzucenie emocjonalne, brak zainteresowania

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

rozwojem, stanem zdrowia, higieną, właściwym odżywianiem i ubieraniem się osoby pokrzywdzonej. Objawami zaniedbywania są między innymi: zaniedbywanie pod względem higienicznym i zdrowotnym (brudna odzież, skóra, przewlekłe nieleczone choroby, nie zażywanie niezbędnych leków), ubiór nieadekwatny do pory roku, apatia, bierność.

Często zdarza się, że ww. form przemocy występują łącznie, w różnych postaciach i konfiguracjach.

Przemoc można również podzielić na przemoc chłodną i gorącą.

Przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją słowną i fizyczną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych.

Przemoc chłodna – jest pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina raczej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię fałszywie pojmowanych „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Przemoc domowa ma wpływ na życie wszystkich członków rodziny. Każdy, kto zetknął się z przemocą domową, obojętnie – dorosły czy dziecko, zachowuje w sobie te przeżycia na zawsze. I nie jest ważne, czy akty przemocy zdarzyły się sporadyczne, czy zdarzają się częściej. To pozostaje w człowieku i często wydaje złe owoce. Przemoc nie jest nie jest niestety aktem jednorazowym, lecz procesem który ma tendencję do powtarzania się, a nie zatrzymana przemoc narasta.

Na pojawienie się przemocy wpływa wiele czynników. Należą do nich między innymi: cechy osób dorosłych- głównie zaburzenia osobowości, depresje, zaburzenia, uzależnienia od środków zmieniających świadomość (alkohol, narkotyki), które osłabiają kontrolę własnych zachowań, zwiększają prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem. Kolejnymi czynnikami są: przemoc przekazywana na pokolenie oraz wielowiekowe, społeczne przyzwolenie na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności osób i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie dzieci, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno - ekonomiczną rodziny. Bezrobocie , problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne. Najczęstszymi formami zgłaszanej przemocy dotyczącymi zarówno dorosłych jak i dzieci jest przemoc fizyczna, przemoc

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

psychiczna lub połączenie kilku wraz. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą odbywa się poprzez działalność powołanego Zarządzeniem nr 43/2011 Wójta Gminy Świlcza z dnia 4 lipca 2011 roku, Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Świlcza w skład którego wchodzi przedstawiciele placówek oświatowych z terenu gminy Świlcza, przedstawiciel GKRPA, policjant, kurator, przedstawiciel GOPS w Świlczy, przedstawiciel organizacji pozarządowej. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy realizacja działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie poprzez: diagnozowanie zjawiska przemocy, udzielanie pomocy ofiarom przemocy, oddziaływanie na sprawców przemocy, podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i instytucjach udzielających pomocy, zmniejszenie negatywnych skutków przemocy u osób które jej doznają oraz usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie. Podejmowanie interwencji odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”. W każdym przypadku wszczętej procedury – wypełnienia Formularza Niebieska Karta „A” - powoływane są grupy robocze celem udzielenia skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz przywrócenia prawidłowych relacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy. Członkowie grup roboczych w ramach kompetencji reprezentowanych instytucji podejmują działania pomocowe: zajmują się opracowywaniem i realizacją planu pomocy w konkretnej indywidualnej sytuacji lub jego modyfikacją.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Świlcza wynika, że zjawisko przemocy w rodzinie w 2018 roku wzrosło znacznie w stosunku do lat wcześniejszych o czym świadczy liczba wszczętych procedur NK. Przypuszczać można, że jest to spowodowane nie tylko wzrastającą liczbą rodzin z problemem przemocy lecz również wyższą świadomością ofiar przemocy jak i działaniami informacyjnymi i profilaktycznymi służb pracujących w obszarze przemocy. Niestety jest jeszcze wiele rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej, jednak nie jest ona ujawniana i statystyki jej nie ujmują.

Liczba wszczętych formularzy „Niebieska Karta”.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Rok	2015	2016	2017	2018
Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę ogółem, w tym przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę:	32	24	38	46
policji	19	16	28	32
jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	12	8	8	11
oświaty	1	0	2	3
komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0
ochrony zdrowia	0	0	0	0
Liczba formularzy „Niebieska Karta – C”	27	18	29	43
Liczba formularzy „Niebieska Karta – D”	25	18	14	40

Źródło: Dane własne ZI Gminy Świlcza

Z przedstawionych danych wynika, że najczęściej „Niebieskie Karty – A” sporządzane są przez policjantów, w drugiej kolejności przez pracowników socjalnych oraz sporadycznie przez przedstawicieli oświaty. W analizowanym okresie nie została sporządzona ani jedna „Niebieskie Karty – A” przez przedstawicieli komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i ochrony zdrowia.

Liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Rok	2015	2016	2017	2018
Liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” - ogółem	48	36	45	78
Liczba utworzonych grup roboczych	30	22	32	43
Liczba pracujących grup roboczych	49	36	45	75
Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie, których ww. postępowanie dotyczyło	143	94	125	228
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, których ww. postępowanie dotyczyło ogółem, w tym:	50	36	46	79
kobiet:	4	3	4	10

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Źródło: Dane własne ZI Gminy Świlcza

Analiza osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Rok	Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	kobiety			mężczyźni			dzieci			
		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
			osoby starsze	osoby niepełno-sprawne		osoby starsze	osoby niepełno-sprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	Niepełno-sprawne
2015	83	45	14	1	17	4	2	21	16	5	2
2016	94	38	4	2	15	2	2	38	24	14	2
2017	171	57	9	3	64	6	1	50	34	16	2
2018	307	110	16	7	108	4	3	89	62	25	8

Źródło: Dane własne ZI Gminy Świlcza

Jak wynika z przedstawionych danych wraz ze wzrostem liczby wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” wzrasta liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w liczbie tej znajdują się zarówno sprawcy jak i ofiary przemocy. Z analizy danych wynika, że wśród liczby wszystkich osób dotkniętych przemocą w porównywalnej ilości znajdują się kobiety jak i mężczyźni, jednak już w przypadku sprawców przemocy kobiety stanowią bardzo małą część.

O zakończeniu prowadzenia postępowania w indywidualnych przypadkach decyduje Grupa Robocza. Członkowie Grupy dokonują oceny czy dana procedura kwalifikuje się do zamknięcia i czy przesłanki zawarte w Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskich Kart”, zostały spełnione tj.: "1. ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy albo "2. rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowanych działań.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieska Karta”

Rok	2015	2016	2017	2018
Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” ogółem, z tego:	33	22	10	41
Na podstawie § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”	28	19	7	36
Na podstawie § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”	5	3	3	5

Źródło: Dane własne ZI Gminy Świlcza

Przedstawione dane wskazują, że w znacznej większości procedura NK zamykana jest z powodu ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy.

Liczba złożonych do organów ścigania zawiadomień o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie.

Rok	2015	2016	2017	2018
Zawiadomienia o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, zespół interdyscyplinarny, grupy robocze (na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)	4	4	7	28

Źródło: Dane własne ZI Gminy Świlcza

Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem bardzo złożonym, trudnym, przykrym. Naturalną wydaje się reakcja unikania i niechęci do zaangażowania w pomoc. Ciągłe istnieją stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie, bardzo krzywdzące szczególnie dla ofiar. Występują one zarówno wśród społeczności lokalnej jak i wśród osób bezpośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie, dlatego też ważne są działania zwiększające społeczną wrażliwości i zaangażowanie w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.

Podsumowanie części Diagnostycznej

Podejmując diagnozę problemów społecznych na terenie gminy Świlcza, zespół współpracował ze wszystkimi instytucjami działającymi na terenie gminy jak również z organizacjami pozarządowymi. Główne kierunki współpracy skupiały się na pokazywaniu danych, a także opinii na temat organizacji życia społecznego naszej wspólnoty mieszkańców. Biorąc pod uwagę pozyskanie informacji z takich instytucji jak Urząd Gminy Świlcza, Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy, placówki Oświatowe z terenu Gminy Świlcza oraz Główny Urząd Statystyczny sporządzono diagnozę aktualnej sytuacji społecznej w Gminie Świlcza. Zestawiając diagnozę z szansami, zasobami oraz mocnymi stronami wykazanymi w analizie SWOT, biorąc pod uwagę możliwości kompetencyjne samorządu określone w różnorodnych regulacjach prawnych, wskazano najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

III. Analiza SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określeniu priorytetów rozwojowych jest powszechnie stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów:

- Strengths (mocne strony),
- Weaknesses (słabe strony),
- Opportunities (szanse),
- Threats (zagrożenia).

Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i przyszłej pozycji przedmiotu analizy SWOT oraz prognoza strategii postępowania. Zakres czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Z jednej strony są to czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT. Pomocnym w celu identyfikacji tych czynników jest schemat dzielący czynniki analizy Swot na cztery kategorie:

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

- Mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację analizowanego obiektu,
- Słabe strony – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację analizowanego obiektu
- Szanse- zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów
- Zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed instytucją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym. Opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjścia dla określenia celów strategicznych oraz planowanych projektów.

Analiza SWOT w zakresie polityki społecznej Gminy Świlcza

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykształcona i kompetentna kadra zatrudniona w systemie pomocy społecznej. 2. Rosnący poziom wykształcenia i kwalifikacji społeczności lokalnej. 3. Różnorodność placówek oświatowych – możliwość kształcenia młodzieży w różnych kierunkach. 4. Pozytywna atmosfera współpracy pomiędzy władzami samorządowymi i ich jednostkami organizacyjnymi a organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami. 5. Wykorzystanie potencjału ludzi w wieku poprodukcyjnym. 6. Pozytywna współpraca z policją w zakresie polityki społecznej. 7. Korzystne położenie geograficzne gminy Świlcza – sprzyjające rozwojowi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające warunki lokalowe do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. 2. Brak Posterunku policji 3. Niski poziom aktywności osób korzystających długotrwale z pomocy społecznej. 4. Brak dziennego domu pobytu osób starszych 5. Słaba aktywność organizacji pozarządowych z gminy w działaniach z zakresu pomocy społecznej. 6. Mała różnorodność placówek pomocy społecznej służącej społeczności lokalnej.

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. możliwości pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. 2. Możliwość pozyskiwania środków z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. 3. Różnorodność specjalistycznych świadczeń zdrowotnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rosnąca skala potrzeb finansowych i organizacyjnych na zadania z zakresu pomocy społecznej. 2. Trudności w zatrudnianiu osób powyżej 45 roku życia. 3. Duża liczba ludności gminy z niepełnosprawnością. 4. Niski poziom aktywności społeczeństwa gminy. 5. Starzenie się społeczeństwa

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

4. Rozwój technologii ułatwiającej przepływ informacji – Internet, telefonia komórkowa itp.	6. Wzrost agresji wśród młodzieży.
5. Rosnący poziom wykształcenia młodzieży.	

Zidentyfikowano następujące problemy utrudniające życie mieszkańcom:

- bezrobocie wynikające z trudności z uzyskaniem pracy lub jej utrzymaniem, ze względu na brak lub niskie wykształcenie, brak zawodu lub posiadanie nieadekwatnego do potrzeb na lokalnym rynku pracy, nieumiejętność poszukiwania zatrudnienia, braku wiary we własne możliwości. Problem dotyczy osób mało mobilnych, samotnie wychowujących dzieci, nadużywających alkoholu, w tym także kobiet, również osób niepełnosprawnych.
- opiekuńczo – wychowawcze – wynikające z wszelkiego rodzaju dysfunkcjonalności rodzin, w szczególności rodzin niepełnych i wielodzietnych, nadużywanie alkoholu, w tym także przez kobiety, uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej.
- niezdolność do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, ze względu na brak lub niewystarczającą opiekę rodziny nad osobami niepełnosprawnymi, długotrwale chorymi, starszymi. Zły stan zdrowia powodujący obciążenie budżetu kosztami leczenia i usług opiekuńczych, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych,
- nieprawidłowe funkcjonowanie w środowisku, ze względu na zaburzenia psychiczne
- przemoc i sytuacje kryzysowe
- uzależnienia od alkoholu i innych środków, zły stan zdrowia spowodowany nadużywaniem.

Wszystkie wymienione wyżej problemy prowadzą do wykluczenia społecznego.

Na podstawie zidentyfikowanych obszarów problemowych określono cel strategiczny Gminy Świlcza, cele operacyjne oraz działania, które powinny służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, pełnieniu ról społecznych oraz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

IV. CELE GŁÓWNE, STRATEGICZNE, ZADANIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

Cel nadrzędny strategii:

Zmniejszenie marginalizacji społecznej oraz pomoc osobom zagrożonym niedostosowaniem społecznym i potrzebującym.

Cele szczegółowe:

1. Wyrównanie szans życiowych mieszkańców gminy.
2. Doskonalenie systemu wsparcia osobom potrzebującym, zagrożonym niedostosowaniem społecznym, niepełnosprawnym i starszym.
3. Integracja społeczności lokalnej.

Do wymienionych celów szczegółowych przypisane zostały następujące cele operacyjne oraz zadania:

1. Wyrównanie szans życiowych mieszkańców gminy.
  - 1.1 Wzmocnienie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz podopiecznych GOPS,
  - 1.2 Zwiększanie świadomości na temat wychowania przedszkolnego,
  - 1.3 Organizacja kursów, szkoleń podnoszących kwalifikacje, organizacja staży zawodowych,
  - 1.4 Rozbudowa infrastruktury przeznaczonej do spędzania wolnego czasu,
  - 1.5 Organizacja zajęć dydaktycznych dodatkowo rozwijających uzdolnienia dzieci i młodzieży,
  - 1.6 Uruchomienie szkoleń i warsztatów z zakresu kompetencji wychowawczych, treningów rodzicielskich
2. Doskonalenie systemu wsparcia osobom potrzebującym, zagrożonym niedostosowaniem społecznym i niepełnosprawnym.
  - 2.1 Uruchomienie poradnictwa specjalistycznego psychologa – terapeuty, itp.
  - 2.2 Prowadzenie działalności profilaktycznej dla dzieci i młodzieży,
  - 2.3 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i alkoholizmowi,
  - 2.4 Utworzenie Domu Dziennego Pobytu lub Klubu samopomocy,
  - 2.5 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych w odniesieniu do osób starszych i niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie,

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

- 2.6 Zabezpieczenie pomocy opiekuńczej dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych,
- 2.7 Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, zwłaszcza wśród osób starszych.
- 3. Integracja społeczności lokalnej.
  - 3.1 Organizacja cyklicznych imprez, festynów,
  - 3.2 Realizacja programów przyczyniających się do integrowania społeczności lokalnej,
  - 3.3 Wspieranie inicjatyw oddolnych po przez doradztwo w zakresie pozyskiwania funduszy poza budżetowych na realizację lokalnych przedsięwzięć,
  - 3.4 Wspieranie działań wzmacniających identyfikację z regionem i kulturą lokalną.
  - 3.5 Przekazywanie do realizacji organizacjom pozarządowym części zadań z zakresu oświaty, kultury, sportu i pomocy społecznej,
  - 3.6 Aktywizacja organizacji pozarządowych po przez zawieranie partnerstw przy organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

Lp.	Zadania realizacyjne (projekt)	Odpowiedzialny	Realizatorzy Czas realizacji	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki
Cel strategiczny:						
<i>Zmniejszenie marginalizacji społecznej, oraz pomoc osobom starszym zagrożonym niedostosowaniem społecznym i potrzebującym</i>						
Cele operacyjne:						
1. Wyrównywanie szans życiowych mieszkańców gminy Świlcza, 2. Doskonalenie systemu wsparcia osób potrzebujących, zagrożonych i niepełnosprawnych i starszym, 3. Integracja społeczności lokalnej,						
1.4 1.5 2.2	Organizacja zajęć edukacyjnych, sportowych i integracyjnych	- Szkoły - Urząd Gminy - Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	- Szkoły - Urząd Gminy - Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji 2019 - 2029	- Budżet gminy - Programy edukacyjne	- Zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży	Liczba zajęć pozalekcyjnych Liczba placówek wsparcia
2.6 2.7	Opieka nad osobami starszymi, podniesienie aktywności seniorów	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej 2019 - 2029	- Budżet gminy - RPO - Fundusze Wojewody - Programy z MPiPS	- Zabezpieczenie opieki osobom starszym - Poprawa jakości życia seniorów - Organizacja domu dziennego pobytu	Liczba osób 60+ objęta programami aktywizacji Liczba godzin usług opiekuńczych Liczba domów dziennego pobytu
1.1	Zmniejszenie bezrobocia - aktywizacja bezrobotnych - organizacja szkoleń, - doradztwo zawodowe - organizacja staży zawodowych - organizacja robót interwencyjnych, pracy społecznie użytecznej itp	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy - Urząd Gminy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy - Urząd Gminy	- Budżet gminy - RPO WM - Fundusz Pracy	- Zmniejszenie stopy bezrobocia - Zmniejszenie Wykluczenia społecznego	Liczba mieszkańców objętych szkoleniami Liczba staży Zawodowych itp.
2.3	Przemoc w rodzinie	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowe Centrum	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowe Centrum	- Budżet Gminy - Środki pozyskane	- Zmniejszenie przemocy w rodzinie	Liczba opracowanych diagnoz Liczba materiałów

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

		Pomocy - Kuratorzy społeczni i zawodowi - Policja - Zespół Interdyscyplinarny	Pomocy Rodzinie - Kuratorzy społeczni i zawodowi - Policja - Zespół Interdyscyplinarny 2019 - 2029	z MRiPS	- Wzrost świadomości o zjawisku przemocy w rodzinie Profesjonalizacja - Kadry zajmujące się przemocą	informacyjnych Liczba szkoleń, warsztatów dla mieszkańców Liczba posiedzeń Zespołu, grup roboczych, Liczba rodzin objętych pomocą zespołu, grup roboczych
1.2 2.6	Pomoc osobom potrzebującym i niepełnosprawnym	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Ośrodek Zdrowia - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Środowiskowy Dom Samopomocy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Ośrodek Zdrowia - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Środowiskowy Dom Samopomocy 2019 - 2029	- Budżet Gminy - Środki pozyskane z państwa - RPO	- Zmniejszenie skali ubóstwa oraz wykluczenia społecznego	Liczba osób objętych pomocą GOPS-u, ŚdS, Liczba osób niepełnosprawnych objęta pomocą z powodu niepełnosprawności
2.7 3.1	Organizacja spotkań i imprez integracyjnych	- Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji - Koła Gospodyń Wiejskich	- Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji - Koła Gospodyń Wiejskich 2019 - 2029	- Programy - Budżet gminy - Programy Wojewódzkie	- Zwiększenie integracji społecznej, - Wzrost aktywności seniorów	Liczba klubów seniora, klubów samopomocy Liczba mieszkańców uczestnicząca w działalności klubów
1.2	Zwiększanie świadomości na temat wychowania przedszkolnego	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Przedszkola - Szkoły	- Przedszkola - Szkoły - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej 2019 - 2029	- Budżet gminy	- Poprawa edukacji najmłodszych mieszkańców gminy	Liczba rodziców z którymi przeprowadzono rozmowy
1.7 2.2	Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Przedszkola - Szkoły	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Przedszkola - Szkoły	- Budżet gminy - Programy z MRPiPS - Programy Wojewódzkie	- Wzmocnienie funkcji wychowawczych rodziny	Liczba rodzin objętych szkoleniami i kursami Liczba placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2019 – 2029

		<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Urząd Gminy - Sąd rodzinny	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Urząd Gminy - Sąd rodzinny 2019 - 2029		<ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa systemu opieki nad dziećmi i młodzieżą	
--	--	--	--	--	--	--

V. Monitoring i ewaluacja

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

1. Monitoringu i ewaluacji,
2. Budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja przyjętych zapisów polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenionej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji są przede wszystkim:

- 1) Zespół wdrażający strategię.

Zespół zostanie powołany przez Wójta Gminy odrębnym zarządzeniem, a w jego skład wejdą: Dyrektor Centrum Usług Wspólnych, Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dyrektor Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji, Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej, Kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy.

Osobą odpowiedzialną za aktualizację strategii będzie Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy, który na wniosek Zespołu przeprowadzi proces bieżącej aktualizacji strategii.

- 2) Ocena wdrażania

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać Wójtowi oraz Komisji Edukacji, Kultury, Zdrowia i Polityki Społecznej sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

Osobą odpowiedzialną za monitoring i ewaluację strategii będzie Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy, który przeprowadzi w imieniu Wójta proces bieżącej oceny realizacji strategii do końca marca każdego roku następnego.

Porównane zostaną działania i ich cele z osiągniętymi rezultatami według wcześniej przewidzianych i przyjętych wskaźników.

3) Narzędzia aktualizacji.

Ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz Gminy, jak i w jej otoczeniu, modyfikacjom strategii podlegać będą zapisy w części operacyjnej. Weryfikacja ta polegać będzie na uaktualnieniu zapisów strategii, zwłaszcza jej niezrealizowanej części. W czasie weryfikacji mogą powstać zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia w Gminie, których w dniu dzisiejszym nie można było przewidzieć. Zmiany te powinny nieustannie dążyć poprawy jakości życia mieszkańców zawartych w celu strategicznym jak i w obszarach priorytetowych.

VI. Uwagi końcowe

Rozwiązywanie problemów społecznych ma charakter długofalowy, dlatego też wyrażona w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych konstrukcja celów i kierunków działań przeznaczonych do realizacji jest jak najbardziej celowa i uzasadniona. Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków.

Zdiagnozowanie i wybór przyjętych nie powinny być traktowane statystycznie. Zmieniające się uwarunkowania zarówno w skali kraju, jak też środowiska lokalnego mogą wymagać sformułowania nowych odpowiedzi i celów. Pozwolą one, bowiem w istniejących uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych gminy Świlcza na stopniowe minimalizowanie źródeł wykluczenia społecznego, a w przyszłości na wyeliminowanie zagrożeń.

Strategię należy traktować jako proces otwarty, poddawany okresowym weryfikacjom i aktualizacjom, dlatego też niezbędne jest monitorowanie przebiegu strategii.

Opracowana strategia to dokument bazowy przy konstruowaniu programów operacyjnych i projektów określających sposób oraz metody realizacji zamierzonych przedsięwzięć. Poprzez realizację tego typu programów będzie można osiągnąć wyznaczony cel strategiczny i cele operacyjne. Programy te charakteryzują się ogólnymi zarysami działań, bez szczegółowych rozstrzygnięć, terminarzy, budżetów. Uszczegółowienie programów strategicznych następuje dopiero na poziomie taktycznym i operacyjnym, czyli w fazie wdrażania.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
mgr Piotr Wrona